

Temat: Starożytny Rzym.

Na początku trochę materiału do powtórzenia.

W 753 r. p.n.e. Romulus założył miasto. Jest to początek rzymskiego kalendarza. Po nim rządziło jeszcze sześciu królów. Oprócz Latynów na Półwyspie Apenińskim mieszkali jeszcze Samniti, Etruskowie i Galowie. Na południu swoje kolonie mieli Grecy. Do 264 r. p.n.e. Rzymianie podbili te plemiona i podbili Półwysep Apeniński. Wcześniej, bo w 509 r. p.n.e. Rzym stał się republiką. Od tej pory najważniejszą rolę odgrywało, podobnie jak w Grecji, zgromadzenie ludowe. Tam wszyscy wolni obywatele Rzymu wybierali urzędników. Podzieleni na grupy głosowali za konkretnym kandydatem. Głównymi urzędnikami było 2 konsulów. Zazwyczaj byli to ludzie bogaci, patrycjusze, mający prawo zasiadać w Senacie. Niższe urzędy – pretorów, cenzorów, edylów i kwestorów mogli pełnić mniej zamożni plebejusze. Tajemnicą wyborów tylko tej grupy najbogatszych tkwiła w tym, że bogatsze grupy miały podczas głosowania więcej głosów niż zwykli obywatele. W interesie najbiedniejszych czyli pospółstwa i plebsu wybierano też 10 trybunów ludowych. Mieli oni prawo zablokować każdą ustawę szkodliwą dla ludu. Byli nietykalni i każdy obywatel miał prawo zgłosić konieczność zmiany jakiegoś prawa.

W latach 49-44 p.n.e. władzę nad Rzymem przejął Juliusz Cezar. Po zdobyciu Galii (Francja) wkroczył do Italii i wymusił na Senacie tytuł dożywotniego dyktatora. Teoretycznie senat i zgromadzenie oraz urzędnicy działali dalej ale ostateczną decyzję w sprawach państwa podejmował Juliusz Cezar. Przeciwnicy dyktatury zasztyletowali go kiedy szedł na posiedzenie senatu. Przez następne 14 lat trwały walki o władzę nad Rzymem. Ostatecznie zwycięsko wyszedł z nich Oktawian August, który w 30 r. p.n.e. koronował się na cesarza. Adoptowany syn Cezara pokonał Marka Antoniusza i Kleopatrę w bitwie pod Akcjum. Przybrał sobie przydomek August czyli boski. W momencie kiedy obejmował rządy nad Rzymem państwo znacznie się rozrosło. Po wojnach z Kartagimą (wojny punickie) w latach 264-146 p.n.e. przyłączono tereny w Hiszpanii, Sycylię, Sardinie i Korsykę oraz północną Afrykę. W 146 p.n.e. opanowano Grecję i tereny na Półwyspie Bałkańskim. W I w. p.n.e. dołączono jeszcze Galię, tereny w Azji Mniejszej (Syria, Palestyna) , Egipt, Macedonię i tereny w Brytanii i Germanii. W późniejszym okresie Mezopotamię. Ostatnią przyłączoną prowincją była Dacja (dziś Rumunia) w 106 r. p.n.e. Każdą prowincją rządził namiestnik rzymski. Najczęściej byli to dawni konsulowie i pretorzy. Mieli oni zbierać podatki i daniny. Dla utrzymania porządku i obrony granic imperium w prowincjach stacjonowały rzymskie legiony. Po ukształtowaniu się imperium nastąpił prawie 200- letni okres pokoju nazywany z łacińskiego pax romana (pokój rzymski). To czas, kiedy obyczaje, język i osiągnięcia Rzymian przenikają do prowincji. Proces ten nazwano romanizacją.

Główne osiągnięcia Rzymian to:

- alfabet (posługujemy się nim do dziś)
- drogi
- mosty
- akwedukty (wodociągi)
- termy (łaźnie miejskie)
- cement
- prawo

Kultura rzymska obejmowała:

- literaturę (Wergiliusz , Horacy, Owidiusz) nowe gatunki literackie np oda, tren
- sztukę (mozaiki, freski,)
- architektura (termy, akwedukty, łuki tryumfalne, amfiteatry)

Z łaciny ukształtowała się też grupa języków romańskich: rumuński, włoski, hiszpański, francuski, portugalski.

Od III w. n.e. rozpoczął się powolny upadek cesarstwa. Po okresie pryncypatu, gdzie cesarz odbierał część boską ale nie był uznawany za boga rozpoczął się okres dominatu, kiedy cesarz stał się jednym z bogów rzymskiego panteonu. Często pojawiali się uzurpatorzy czyli władcy, którzy dysponując wojskiem zagarniali władzę dla siebie. Tacy cesarze rządili kilka miesięcy lub rok. Nie sprzyjało to stabilizacji państwa. Koncentracja ziemi w rękach najbogatszych (latyfundiów) spowodowała zmniejszenie liczby legionów (właściciele ziemi byli zobowiązani do służby wojskowej). Zaczęto więc zaciągać do wojska barbarzyńców, głównie z plemion germańskich, którym płacono żołd. Kryzys gospodarczy spowodowany przez mniejsze wpływy z podatków doprowadził do tego, że legiony same zapewniały sobie żołd przez rabunek. U granic imperium pojawiły się plemiona barbarzyńców często napadając na tereny przygraniczne a potem nawet samą Italię. Próbę reform podjął cesarz Dioklecjan. Zreformował administrację, podatki i wojsko. Władzę podzielił się z trzema innymi osobami (tetrarchia). Po 20 latach mieli ustąpić władzę swoim następcom. Jednak władzę zagarnął dla siebie Konstantyn Wielki. Założył na miejscu dawnej greckiej kolonii miasto Konstantynopol. W 313 roku wydał w drodze do Rzymu edykt mediolański zrównujący chrześcijan z innymi religiami. Na krótko przywrócił świątynność i jedność cesarstwa. W 395 roku cesarz Teodozjusz podzielił cesarstwo na wschodnie ze stolicą w Konstantynopolu i zachodnie ze stolicą w Rzymie. Cesarstwo zachodnie coraz częściej było atakowane przez barbarzyńców. Hunowie, Ostrogoci, Wandalowie pustoszyli kraj. Ostatecznie w 476 r Ostrogoci zajęli Rzym usuwając z tronu ostatniego cesarza Romulusa Augustulusa. Datę upadku Rzymu uważa się za koniec starożytności. Część wschodnia przetrwała jeszcze prawie tysiąc lat do 1453 roku.

Praca domowa

Wymień bogów greckich i ich rzymskich odpowiedników oraz dziedziny którymi się opiekowali.

Na przykład Posejdon – Neptun bóg morza